

127); 1385: «Corniliano *dez Bercol*» (Alart, *Do. Géogr. Hist.*, 15); S. XVI: «Corneliano de *Berculo*» (ms. 133, *B. N. Par.*, f° 66).

Ponsich, *Top.* 37 troba ja «*silva Berchale*» en l'any 844 i altres testimonis de la *silva Bercale*, -*alo*, ultra els que he citat, en els anys 883 i 899. La forma amb -*ol* (o -*ul*), només des de 1332 i altres tres documents del S. XIV, i bastants de posteriors; *Berchel* també el 1142; amb article, *C. del Bercol* 1322, i en els Ss. XVI, XVII etc.

Sobre la situació del bosc i els llocs anomenats *Bèrcol* (a part de Cornellà) deia Fossà en nota a la cita (que he donat) de 1143: «ce monument fixe dans le terr. de Corneilla, auj. appelé *del Vercol*, la situation de la forêt de *Bercal*, dont est parlé dans plusieurs anciens monuments»; afegint: «et dont il reste encore quelques restes». En efecte la zona de Cornellà avui està desforestada, i per tant està oblidat el nom en l'ús popular modern: demanat en va a la gent rural en les meves enquestes de 1960-1; però és valuós l'informe de Fossà que ara fa prop de 200 anys encara en quedava alguna resta en el terme de Cornellà. No és estrany, doncs, que s'hagi perdut la tradició viva del nom, que a determinatiu de Cornellà, se sol pronunciar, a la francesa, ben artificialment, *berçòl*, i escrit amb la bàrbara grafia *Vercol*, amb una *V*-, de la qual ni Alart ni Ponsich ni jo no hem trobat cap testimoni anterior a la fi del S. XVIII en què se la inventà En Fossà.

M. Gouges en una útil nota, «*Histoire économique: Le Bois de Corneilla*», publicat a la revista «*Cerca*» de Perp. (núm. 6), creu que era una «grande forêt», «qui autrefois s'étendait, croit-on, de l'ancien étang de Bages à celui de Cabestany, jusqu'à Château-Roussillon». No dona proves documentals antigues de tanta extensió, probablement exagerant-la («croit-on»), cap al N. i l'O., més del que consta. En el pla cadastral asenyala un lloc dit «al Bosch», més enllà de la route nationale 114, anant cap a Elna. Troba notícia d'aquest bosc (sense nom) només des de 1760; i fa càlculs sobre la seva extensió.

De tota manera, el bosc, encara que se'n parli bastant, pel predomini dels interessos econòmics (els que ocupen M. Gouges), no és l'únic que dugué el nom, ni probablement seria, des del punt de vista de la història i de la toponímia l'accident major d'importància i antiguitat. Segurament fou encara més bàsic l'alou *Bèrcol*, que consta textualment en els docs. citats de 1001 i 1011. Que era un alou important es dedueix també del fet que dins la vasta cessió de territoris que fa l'abat d'Arles en el doc. de 1001 es reserva, sense cedir-lo, «ipso alode de *Berchale*». Es tracta també del territori «de *Bercalo*» l'a. 883, «ad *Bercale*» 1061, i «in *Bercal*» 969, 1100, en tots ells sense esment de la «*silva*»; i en general es tracta sempre d'afrontacions, aa. 869, 878, 902, 915, 916, 1011: les quals, passin o no passin per la *silva*, no documenten que el bosc tingui el paper primordial. Hi ha esment d'altres accidents dins el terme de *Bèrcol*, ultra el bosc: «in ponte de *Bercale*», en les cites de 1020

i 1028, «caput de *Bercal*» 1028 (Ponsich). En fi, el castell: «Castrum de *Berculo*» 1338.

ETIM. Podem atènyer-nos al que vaig dir en els *E.T.C.* I, 187 ss. a propòsit dels NLL pre-romans en -*CALE*: «de les grafies antigues amb *a*, *e*, i *u*, postòni-ques no sols es dedueix que fou sempre nom paroxíton, sinó que devia tenir una *LA*-etimològica; car no és sols perquè amb *a* apareix constantment en les 13 mencions més antigues (des de 844 fins a 1143), sinó que és normal que la -*A*- final davant -*L*- es torni *o* (sé-*CALE* > *sègol*), mentre que una *u*, no es podria tornar *a*; després passa per l'etapa *æ*, *Bérkel* (en quatre docs. de 1142 a 1295 —cf. la variant *séguel* dialectal—; en canvi, amb *o* (o grafiat *u*) no apareix més que una vegada el 1218 i des del S. XIV. És evident, doncs que cal partir de la base BÈRCALÈ.

Ara bé, no tractant-se d'un nom comú conegut, es planteja el problema de perquè s'ha dit sempre *El Bèrcol* amb article: *del Bèrcol* ja 1322, 1373, 1514, 1628, 1666 i avui, *dez Bercol* 1385, 1295; i si en les mencions anteriors a 1322 no hi ha article, es perquè totes són en context llatí, en el qual l'article es deia i no s'escrivia; ara bé usar un article fóra cosa inoïda en els determinatius que no tenen significat.

Però com que salta a la vista que Cornellà és només a uns 3 k. d'Elna, i aquesta ciutat és l'antiquíssima *ILIBERIS*, s'imposa postular per al nostre nom una base **ILIBERCÀLE*, que donava *Elbèrcol*, la primera síl·laba del qual fou presa popularment per un article: → *del Bèrcol* (alguns, 1295, fins digueren *dez Bercol*, quan encara la gent plebea se servia d'aquest article vulgar).¹

No ens ha de fer escrúpol la forma com se soldaren els components *ILIBERI*(s) i *CALE*: degué haver-hi primer una forma *Ilibèricale*, tot seguit sincopada, car en noms de les llengües d'Hispania es troben a cada pas —quasi com a cosa normal— tals contraccions: *Supertamarci*, *Praestamarci* < -*màrici*, *asturcones* < *asturicones*; i Schmolli cita encara, en prova d'això, *RO-TURCON*, *CABARQUE*, *ANDERGUS* i d'altres (*Spr. Idg. Hisp.* 60): aquells *Super-* i *Praestamarci*, derivats del riu *TAMÀRIS*, partint (com vaig demostrar en *Top. Hesp.* II, 264) de *Supertamarici*, forneixen un paral·lel rigorós del nostre **ILIBÈRICALE* > *Ilibèricale* (cf., encara, *Interamici*, en el meu treball de *Col. Prerrom. Salm.* 1976, 102-103).

En el meu treball citat vaig aplegar tota una sèrie de testimonis toponímics del component -*CALE*: *Isòvol* ant. *Isogal* **ISÓCALE*, *Ardòvol* **ARDÓCALE*, *Arsèguel* < *Arçégel*, i anàlogament *Toèvol*, *Nyòvols*, *Saltèguel*, *Estèguel*, *Bordígol* (pp. 181-190), sense comptar els no catalans *ARBÓCALE*, *PORTU-CÁLE*; Holder troba també un *BOTROCALE*. Veg. també les conjectures que hi faig (més incertes) del parentiu amb un mot irani antic i modern *kala* 'castell', i les inicials de *CALAGURRIS* i altres NLL (p. 193 on se sospita també el sentit de 'castell').

Per la nostra banda, provo que hi havia castells notables a *Nyòvols*, *Isòvol*, *Ardòvol*, *Arsèguel*. També